

Sleipistöðarmálið á Tvøroyri

Tvøroyri var hitt fyrsta og í langa tíð tað størsta sleipistöðarplássið í Føroyum.

Men so kom ólag á. Tað sýntist, sum teir einstaku reiðararnir, sum áttu meginpartin av sleipistöðini á Tvøroyri, — og her er kanska serliga talan um tann størsta eigarin — hugsaðu meira um at fáa síni arbeiði biliga gjørd enn um at reka sleipistöðina forrættlingsliga við viðkan av sleipistöðakapacitetinum í hyggju samsvarandi tíðarinnar krav eftir størri og størri fiskiskipum og styrkjan og grundfesting av virkisins figgarstöðu.

Hetta ólagið í rakstrinum av sleipistöðini hevur borið við sær, at hon kom at smokka heilt burturúr og farast í órøkt og eynaloyvi seg minni og minni arbeiði, hóast meiri brúk kom at vera fyri sleipistöðum í Føroyum.

I mótsetning til fyrr, tá ið stuttligt var at siggja eitt lið av vala skipstíðburðum hvønn morgun og kvøld koma og fara á sleipistöðini, komu færri og færri av hesum dugnamonnum at fáa arbeiði har, men máttu leita sær eftir øðrum arbeiði á plássinum ella fara burtur til onnur pláss í Føroyum ella út av landinum.

Eitt ólag, sum var mikið at harmast yvir.

Hetta ólag fóru so menn við arbeiðarastatistini á odda undir at fáa børt.

Farið varð í samráðingar við vælviljandi og sterkar kreftir í Danmark, fyrst og fremst statsmyndugleikarnar. Millum teir privatu kunnu nevntast so metar fyrstokur sum B&W, og F. L. Smith, tvey tey størstu virkisfelagini í øllum Danmark.

Ætlanin var at fáa bygt eina sleipistöð og skipasmíðju, ið kundi taka upp øll okkara skip, eisini tey størstu.

Við teimum mongu húsangsbúgvunum aftan á verðaldarkrigið 1914—18 í minni, vóru plánnir við hesum virki, at eingi lán skuldu takast at byrja við, men allar í-leggjarpeningurin skuldi verða fingin til vega sum partapeningur. Um líkandi kreppuðir skuldu komið, sum tær nevndu aftan á fyrsta verðaldarkrigið, skuldi virkið standa skuldafrítt og kunna taka ta ringu tíðina uttan föstu byrðirnar, ið virkir vanligja hava av tí stóra lænta peninginum, tey hava verið noydd at taka, til sjálva byggingina.

Talan var um eina kontanta í-leggjupá stívar 3 milliónir.

Eitt veldugur peningur eftir tá-tíðini.

Hvussu kundi hesin peningur fást til vega sum partapeningur? Ómeguligt, hildu tey flestu.

Men so var ikki.

Statsministari Buhl var sannaður at leggja til brots fyrri, at staturin skuldi verða við við einari millión, sum biðið var um. Men av tí at viðurskiptini Føroya og Danmarkar ímillum ikki tá vóru komin aftur í rættlag, helt Buhl sum statsministari, at treytin fyrri, at staturin var við við einari millión, mátti vera, at semja var um málið í Føroyum, og menn á plássinum og í Suðuroynni fyrst og fremst tóku undir við tí.

B & W gjørdi allar tekningar av

sleipistöðini ókeypis og vildi taka ta teknisku ábyrgdina fyrri virkinum.

Allir í samgonguflokkunum, javn aðarflokkinum, sjálvstýrinum og sambandsflokkinum uttan Kristjan Djurhuus bundu seg við navns undirskrift at vera fyrri, at tingið skuldi samtykkja at seta 400.000 kr í virkið við 100.000 kr. um árið. Frobiar sóknar kommuna samtykti at vera við við einum partapeningi uppá 700.000, A. T. teknaði seg fyrri 70.000 kr. — tá var felagið í veltakt sijn — og millum fólkið í Frobiar sóknar kommunu var teknað ein peningahædd, sum lá um tær 300.000 kr., sum fyrri størsta partin vóru góldnar í hondina. Her afturat komu sum fyrsta gjald friar tekningar frá B & W við lyfti um ókeypis tekniska hjálpar bæði í bygging og leiðslu og kr. 250.000 frá felaginum F. L. Smith.

Her var so stutt longu í fyrstu atlogu tryggjaður ein partapeningur uppá slakar 3 milliónir.

Nú skuldi alt verið í lagi fyrri eini stórdrift undir konastu leiðslu og figgarliga tryggjað betri enn talan hevði verið um hjá nakrari stórdrift í Føroyum áður.

Men »místelteni« spenti fót fyrri hesa stórdrift, sum hevði haft alstóran týðning fyrri Føroyar, um hon var komin í lag.

I »Dagblaðnum« lögdu menn sum Kjartan Mohr av grímdum út móti hesi drift sum ein deyðsfingindi, ið vildi, segði hann, oyða leggja tær smáu skipasmíðjurnar, sum vóru frammanundan í Føroyum.

Stýrið fyrri sleipistöðini á Tvøroyri, ið tá var komin so langt niður, at hon veruliga lá avtoftað fyrri at siga tað sterkt ella soleiðis sum hon virkisliga lá í eynaloyvi — stýr ið fyrri hesi driftini var hvørki at høgga ella at stinga í um at vera við at taka hetta stórtakið. Eingin minni enn sjálvur stjórn fyrri B & W — A. Hou-Møller var her uppi leingi fyrri at fáa eitt samarbeiði millum ta gomlu og ta tilætlaðu nýggju sleipistöðina yviri við Hellá í lag. Men allar hansara skilaryndir battu einki. Stýrið var ikki einans ímóti, men mótmælti og helt fram, at tað var við at nútíðansgera sleipistöðuna inni á »Beddingini«. Men hetta var einki uttan »snakk« fyrri at spenna fót fyrri stóratlanini skipabygging og sleipistöðararbeiði víðvikjandi.

Hetta fyrri Føroyar av sonnum so týðningarmikla tiltak var komið í stokkin. Men har varð tað mist. Óndar kreftir í Dagblaðnum við Kjartan Mohr á odda í fylking við ikki betri kreftum á sjálvum Tvøroyri komu og kvettu á stokkinum.

Illir í huga móti samfelag, móti fólki og landi fyrri ússaligar egin- og politiskar interessur at fremja, tóku teir knívin og kvettu samdráttarlínum, sum kundi drigið hesa stóratlan í land.

Hava menn gjørt ljótari gerð?

Hava menn handlað sum ljótari »Føroya synir«, eitt heiti, sum summir av hesum »skvettingamonnum« plaga at prýða seg við?

Hvat vildi tað ikki havt at týða fyrri Føroyar, skipasmíð og sleipistöðarviðgerð, um hetta stórvirki varð sett á stovn longu tá lætt aftaná krigslok?

Hvat vildi tað ikki havt at sagt fyrri okkum føroyingar, um vit hovdu havt bygt okkara skip sjálvir, sum vit vegna trot uppá náandi sleipistöðir og skipasmíðjur hava noyðst at bygt í fremmandum londum?

Sleipistöðarmálið varð so uppáfturtikið, men hesa ferð í pinkulíngaliki, fyrri at viðgerð av motorbátum og fiskiskipum ikki helt skuldi halda uppá á tí gamla sleipistöðarstaðnum Tvøroyri.

Stýrið fyrri sleipistöðini við Georg Thomsen á odda vendi sær til táverandi formann í kommununi, P. M. Dam, um at vera felagnum til hjálpar at fáa lán.

Spurningurin varð lagdur fyrri kommununa og sera væl undirtikin har.

Egnsútviklingslógin var sett í gildi fyrri Føroyar.

Menn søktu hagar og fingur stórlán.

Stýrið fyrri sleipistöðina á Tvøroyri søkti eisini.

Kommunan tók sum nevnt væl undir og samtykti at seta 165.000 kr. sum partapening í endurreisning av sleipistöðini. Og í samráðing við kommununa varð eisini søkt til lógtingið um at seta tilsvarendi partapening í, tí virðini av ognunum í teirri gomlu sleipistöðini, sum vóru settar í sum partapeningur í endurreisningarfelagið, vóru ikki tiknar fyrri at hava meira virði, enn felagsins skuld var, also uttan veru ligan týðning fyrri endurreisninga.

Men nú sá út sum allar royndir at fáa endurreist sleipistöðina til eitt nýtiligt virki vóru kvaldar hjá landsstýrinum.

So varð eftir uppskoti frá javnaðarmonnum í sóknarstýrinum samtykt at venda sær aftur til lógtung og landsstýri.

Hvussu ið gekkst við samráðingunum við landsstýrið um sleipistöðarmálið er gjølla greitt frá í Sosialinum ta, og verður vist til hesa frágreiðing. Men í stuttum kann sigast, at hóast landsstýrið at byrja við læst at vera fyrri, so bar tað seg undan í hvørji syftu, og samráðingarnar endaðu við, at landsstýrið

ikkí vildi leggja málið fyrri tingið. Sum lógtungsmáður legði so P. M. Dam málið á tingborð við uppskoti um, at tingið gav kommununi loyvi at seta 165.000 kr. sum partapening í sleipistöðarmálið og sjálvt setti aðrar 165.000 kr. eisini sum partapening í sleipistöðina.

Hetta uppskot varð samtykt við atkvøðum frá javnaðarmonnum, sambandsmonnum og nøkrum tjóðveldismonnum, meðan landsstýrismennir allir fólkalokksmennir og báðir gamla sjálvstýrismennir vóru ímóti.

Tá ið málið var samtykt, flegð oð í lögmannin Hákun Djurhuus. Hann reistist og sló neva í borðið og lovaði, at uppskotið ikki skuldi verða lýst í gildi. Men tað mátti hann so kortini gera seinri undir trýsti um at halda tingsins samtyktir.

Men hann gjørdi tað ikki beinan vegin, tann góði lögmaður. Hann drálaði eitt langt og sjeý breitt. Og tá ið hann og landsstýrið so endaliga segði sóknarstýrinum frá tingsins samtykt, aftraðu teir seg ikki við at víkja frá tingsins samtykt og leggja treytir á, sum einki stóð um í samtyktini.

Meðan tingið hevði samtykt at geva sóknarstýrinum loyvi at seta 165.000 kr. sum partapening í sleipistöðina uttan við einum orði at skerja rættin hjá hesum partapeningi, legði landsstýrið uttan at hava minstu heimild til tess, ta treyt á sóknarstýrið, at tað, um tað vildi fáa loyvi at seta partapening í sleipistöðina, mátti tað fyrst samtykkja, at hesin partapeningur ongán atkvøðurætt skuldi hava.

Afturat hesari eftir okkara tykki ólógliga gerð, loyvir landsstýrið við at gera eina ólógliga gerð afturat við at samtykkja, at tann peningur, sum landskassin setti í somu sleipistöð, heldur ikki skuldi hava nakran atkvøðurætt. Hetta gjørdi landsstýrið, hóast tað í tingsins samtykt ikki stóð eitt einasta orð um, at tingsins partapeningur skuldi ikki eiga atkvøðurætt.

Tað verður forvitnisligt at siggja, um tingið hettir sær at lata vera at standa á landsstýrinum fyrri hesar ólógliga gerðir.

I einum hvørjum øðrum landi vildi eitt landsstýri, ið gjørdi tillikar ólógligar gerðir noyðst at lagt frá sær og síðani komið undir ræving fyrri at hava misbrúkt almennar »midlar«.

Spinnið í Gøtu

tygum fáa gott tóg, og skjóta avgreiðslu.

Vit keypa óvaskaða og vaskaða ull og selja øll sløg av føroyskum tógvi.

TØTINGARVIRKID

v/ Ólavur Gregersen — tlf. 20 í Gøtu

Nordøya Sparikassi

tlf. 5043

stovnaður 1919

tlf. 5043

Renta av innistandandi peningi:

3 mánaða uppsøgn	5 % p. a.
vanlig konti	4 % p. a.
kekkt konti	2 % p. a.

Fyri peningahæddir við longri uppsagnartíð verður renta latin eftir seravtalu.

Avgreiðslutíðin er:

vanligar gerandisdagar kl. 10—12 og kl. 13½—15½
leygardag kl. 10 —12½

Deild: Leirvakar Sparikassi

avgreiðslutíð: týsdag og friggjadag kl. 15½—17.

FØROYA SPARIKASSI

Stovnaður 1832

Av innsettum peningi verður renta latin á henda hátt:

3 mánaða uppsøgn	5 % p. a.
Uttan uppsøgn	4 % p. a.
Kekkt-konti	2 % p. a.

Fyri peningahæddir við longri uppsagnartíð verður renta latin eftir seravtalu.

Opin hvønn dag kl. 10-12³⁰ og 14-15³⁰
Leygardag kl. 9³⁰-12

Telefon 1400

Deild:

NORÐSTREYMOYAR SPARIKASSI
VESTMANNA — Telefon 93

Opin mánadag kl. 4-6, týsdag, mikudag
og hósdag 10-12 og 2-4, friggjadag kl. 4-6
og leygardag kl. 10-12.

Vøggugávur

Hvørt nýføtt barn í Føroyum fær frá sparikassanum í føðingargávu eina

SPARIKASSABÓK UPPÁ 10 KR.

Henda vøggugáva verður eftir ynski foreldranna insett í:

FØROYA SPARIKASSA
NORÐOYA SPARIKASSA ella
SUÐUROYAR SPARIKASSA

Skúlasparing við sparimerkjum

— SPARIÐ Í SPARIKASSUNUM —